ਹਰੇਂਦਰ ਰਾਏ

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2015 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1726)
ਸਤੰਬਰ 01, 2023

[ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ*, ਨਿਆਂਕਾ]

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਇੱਕ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਸੀ।

ਸਜ਼ਾ / ਸਜ਼ਾਈ – ਕਤਲ – ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ([2023] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 403) – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸਮੇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ – ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 357-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾਵਾਂ 357(ਸੀ) ਅਤੇ 357-ਏ – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਅਤੇ 307।

ਫੈਸਲਾ: ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਘਟਨਾ 1995 ਦੀ ਹੈ, ਲਗਭਗ 28 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸਮੇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ, ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸਮੇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚਲਣਗੀਆਂ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 357 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੇ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਦ) ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਅ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਖਰਚਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ (ਬ) ਅਤੇ (ਦ) ਵੀ ਕੋਈ ਸੀਆਈਪੀਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਬਿਨੈਪੱਤਰ, ਜਿਥੇ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਹੋਰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਅਤੇ ਜਖਮੀ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਮਾਨਸਿਕ, ਸਰੀਰਕ, ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਤਕਲੀਫ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 357 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 357-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1726 ਦਾ 2015।

ਪਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 02.12.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਸੀਆਰਏਪੀਪੀ ਨੰਬਰ 1345 ਦਾ 2009।

ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਗੁਨ ਰੁਹਿਲ, ਰਜਤ ਖੱਤਰ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਕੁਸੁਮ ਪਾਂਡੇ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਨੀਤੂ ਜੈਨ ਗੌਤਮ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ

ਨੀਤੂ ਜੈਨ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਅਨਾਮਿਕਾ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਦੇਵਾਸ਼ੀਸ਼ ਭਾਰੁਕਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਸ਼ੀਰ, ਸ਼ੋਭਿਤ ਦੁਬੇਦੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸਵਾਤੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਨੀਰਜ ਸ਼ੇਖਰ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਨਿਸ਼ੀ ਕਸ਼ਯਪ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਭੂਸ਼ਣ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਤੀ ਅਗਸਤ 18, 2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 307 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇੱਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

2. ਸੀਆਰਐਲ.ਐਮ.ਪੀ.ਨੰਬਰ 169246 ਦਾ 2023 ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਨਾਲ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਵਰਚੁਅਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੀਆਰ.ਐਮ.ਪੀ. ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਵਰਚੁਅਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਢੁੱਕਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

4. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਘਟਨਾ 1995 ਦੀ ਹੈ, ਲਗਭਗ 28 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੈਗਨੀਟਿਊਡ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਚੌਂਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 18 ਅਗਸਤ, 2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 357 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਤੋਂ (ਦ) ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖੰਡ (ਅ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਖਰਚਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਖੰਡ (ਬ) ਅਤੇ (ਦ) ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖੰਡ (ਸੀ) ਅਧੀਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਹੋਰ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ, ਦੋ ਮਰੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਖਮੀ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ, ਸਰੀਰਕ, ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ:

a) ਅਸੀਂ ਦੋ ਮਰੇ ਹੋਏ ਰਾਜੇਂਦਰ ਰਾਏ ਅਤੇ ਦਰੋਗਾ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੋ ਮਰੇ ਹੋਏ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਰਕਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ।

b) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਜੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ।

7. ਜਿਵੇਂ ਕਿ 18 ਅਗਸਤ, 2023 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਝੇਲਣੀ ਪਈ ਤਕਲੀਫ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 357 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 357-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਜੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ ਭਾਵ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰਾਜੇਂਦਰ ਰਾਏ ਅਤੇ ਦਰੋਗਾ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਦੇਵੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 357 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਰਾਜਸਵ ਵਜੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।

9. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗੇੜਨਾ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਫਤਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate